

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Проректор з наукової роботи
професор Г.М. Торбін

«24» грудня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

освітньо-наукової програми доктор філософії PhD
(назва освітнього рівня)

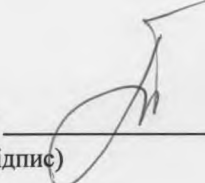
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 011 Освіта, педагогічні науки
(код і назва спеціальності)

Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Інтернаціоналізація професійної освіти», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «24» грудня 2020 року, протокол № 6.

Розробник програми: Булда А.А., доктор педагогічних наук, професор.

Завідуючий відділом аспірантури _____ Боднар К. А.
(підпис)

I. Опис дисципліни

Шифр дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва)	Кількість кредитів – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць.
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки (код, назва)	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (доктора філософії)	<i>Денна</i>	<i>Заочна (вечірня)</i>	
	Лекції:		
Нормативна/вибіркова	20	20	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом -III	-	-	Форми поточного контролю – усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи. Модульний контроль – письмова модульна контрольна робота.
	Індивідуальна робота:		
Семестр V	-	-	
	Самостійна робота: 50		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота 5	50	50	Форма підсумкового контролю Залік
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	40/50	40/50	

Предмет вивчення навчальної дисципліни глобалізаційні та інтернаціоналізації процеси в освіті, їх вплив на розвиток української професійної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія освіти, соціальної філософії, соціологія освіти, економіка освіти, освітня політика, педагогіка, історія освіти, політологія, освітнє право, державне управління.

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Інтернаціоналізація професійної освіти» є: *розкрити* закономірності процесу формування системи професійної освіти з огляду на загальнонаціональний і міжнародний вимір, особливості розвитку професійної освіти за умов державного суверенітету України; *проаналізувати* глобалізаційні та інтеграційні процеси у різних регіонах світу та можливості їх реалізації в українському освітньому просторі; *розробити* на цій основі науково-методичні підходи до розвитку професійних компетентностей докторантів освітнього рівня доктор філософії

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з роллю і місцем освіти в процесі глобалізації; з викликами, формами і тенденціями глобалізації освіти;
- аналіз стратегії інтернаціоналізації освіти на регіональному, національному та інституційному рівнях;
- аналіз основних форм та інструментів інтернаціоналізації освіти;
- аналіз пріоритетів інтернаціоналізації освіти в контексті основних тенденцій сучасного суспільного розвитку (загальнонаціональний і міжнародний вимір);
- аналіз досвіду провідних країн в досягненні цілей інтернаціоналізації професійної освіти;

- прогнозування науково обґрунтованих підходів до реформування вітчизняної професійної освіти у вимірах глобалізації, європейської інтеграції та національної самоідентифікації.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

ОК – 11

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН 1_ Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.</p> <p>ПРН 8_ Здатність представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.</p> <p>ПРН 9_ Здатність виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначати проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, складати робочий план теоретичного та експериментального дослідження у сфері освітніх, педагогічних наук</p> <p>ПРН 10_ Здатність вибудовувати алгоритм наукового дослідження у сфері освітніх, педагогічних наук, використовувати методологічні принципи наукового дослідження, організувати та проводити педагогічне спостереження і педагогічний експеримент, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.</p>	<p>ЗК 2_Методологічна Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів, «start-up»; методологічно та технологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати; ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових досліджень та інновацій</p> <p>ЗК 6_Підприємницька Здатність визначати підприємницькі можливості власного дослідницького проекту, результатів наукового пошуку, участі у проектній діяльності, прогнозувати вплив власного дослідження на розвиток громади, регіону, країни.</p>
2.	<p>ПРН 11_ Здатність застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження.</p> <p>ПРН 12_ Володіння сучасними методами викладання фахових дисциплін з освітніх, педагогічних наук у вищій школі, а також демонстрація здатності раціонально та науково обґрунтовано організувати самостійну роботу студентів</p> <p>ПРН 14_ Здатність застосовувати сучасні педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті; розробляти науково-методичний супровід професійної підготовки</p>	<p>ФЗК 1_Педагогічна Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність різних педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні;</p>

	<p>майбутніх фахівців</p> <p>ПРН 20_ Демонструвати навички особистісної і професійної самоактуалізації, задоволення індивідуальних і соціальних потреб; діяти та виконувати суспільно значущі завдання та сприяти особистісному саморозвитку в конкретних культурно-історичних умовах; дбайливо ставитись до історичної спадщини, культурних традицій, сприймати соціальні і культурні відмінності у суспільстві.</p>	<p>розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні</p> <p>ФЗК 4_Діагностична Здатність проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну траєкторію власного розвитку та кожного суб'єкта педагогічної діяльності; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні</p>
3.	<p>ПРН 26_ Вміти користуватися сучасною методологією аналізу сімейних проблем і явищ; орієнтуватися в проблемах сім'ї, які стосуються її функціонування, особливостей психологічного клімату сім'ї та його впливу на формування повноцінної особистості.</p>	<p>ФСК 1_ Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційних підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.</p> <p>ФСК 6_ Здатність впроваджувати інноваційні технології в освітній процес педагогічних закладів вищої освіти; ефективно використовувати педагогічні знання, уміння, оновлені методики, інтерактивні методи, ІКТ для розв'язання проблеми подолання антиінноваційних бар'єрів у професійній діяльності та вдосконалення якості вищої освіти.</p>

3. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС - 90 годин.

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Аудиторні	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	ЗАГАЛЬНОСВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	30	12	6	6	20
Тема 1.1.	Освіта в контексті визначальних характеристик цивілізаційного процесу			2	2	
1.2.	Глобалізація та інтернаціоналізація - нові парадигми освітньої політики.			2	2	
1.3.	Транснаціональна освіта. Інтеграційні процеси в світовому освітньому просторі.			2	2	
2	ТРАДИЦІЙНІ ОСВІТНІ ЦІННОСТІ В ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ	30	10	6	4	15
2.1.	Інтернаціоналізація освіти як засіб стратегічного розвитку системи освіти			2	2	
2.2.	Програми Європейського Союзу та розвиток процесу інтернаціоналізації вищої професійної освіти.			2	2	
2.3.	Індикатори виміру процесу інтернаціоналізації. Ціннісна платформа педагогічної освіти.			2	4	
3	ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	30	8	4	4	15
3.1	Академічна мобільність та інструменти її реалізації. Інтернаціоналізація освіти на Європейському просторі. Ідеї та завдання Болонського процесу.			4	4	
3.2	Реалізація сценаріїв інтернаціоналізації на інституційному рівні.			4	6	
	Разом	90	40	20	20	50
	Залік					
	Усього	90	40	20	20	50

4.Зміст дисципліни

№ з/п	3.1.Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Модуль I. ЗАГАЛЬНОСВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ		
1.1.	<p>Тема 1.1. Зміст теми: Вступ. Освіта як ключовий чинник суспільного прогресу, успішного розвитку націй, держав, кожної людини. Глобалізація, мобільність змінність, інноваційність, інтелектуалізація, інформатизація, демократизація, конкурентність як визначальні характеристики сучасного цивілізаційного процесу. Особливості розвитку професійної освіти в сучасних умовах цивілізаційного розвитку. Рекомендовані інформаційні джерела: 4; 6; 7; 15-17; 22; 28; 30; 31; 42; 44; 47; 49; 53;56; 59; 60-63; 68; 81; 84; 85; 87; 93; 98; 102; 116.</p>		
1.2.	<p>Тема 1.2. Зміст теми: Освіта як ключовий чинник суспільного прогресу, успішного розвитку націй, держав, кожної людини. Рекомендовані інформаційні джерела: 4; 8; 9; 13; 29; 34; 49; 61; 70; 101; 102; 103.</p>		
1.3.	<p>Тема 1.3. Зміст теми: Глобалізація, мобільність змінність, інноваційність, інтелектуалізація, інформатизація, демократизація, конкурентність як визначальні характеристики сучасного цивілізаційного процесу. Особливості розвитку професійної освіти в сучасних умовах цивілізаційного розвитку. Аналітичний огляд основних віх розвитку освітньої Рекомендовані інформаційні джерела: 1; 5; 10; 49; 61; 63; 79; 80; 107; 109; 113; 116; 117.</p>		
2.	Модуль II. ТРАДИЦІЙНІ ОСВІТНІ ЦІННОСТІ В ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ		
2.1.	<p>Тема 2.1. Зміст теми: Інтернаціоналізація освіти як засіб стратегічного розвитку системи освіти Рекомендовані інформаційні джерела: 1; 3; 8; 9; 15; 26; 29; 30; 38; 39; 60; 68; 79; 109; 116.</p>		
2.2.	<p>Тема 2.2 Зміст теми: Програми Європейського Союзу та розвиток процесу інтернаціоналізації вищої професійної освіти.</p>		

	<p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 13, 63, 88, 96, 100, 121.</i></p>		
2.3.	<p>Тема 2.3 Зміст теми: Індикатори виміру процесу інтернаціоналізації. Ціннісна платформа педагогічної освіти. Основні тенденції реформування вищої освіти. Тенденції інтернаціоналізації систем вищої освіти, утворення світової освітньої мережі. Інтернаціоналізація вищої освіти, її основні форми. Зростання масштабів вищої освіти. Диверсифікація вищої освіти. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 15, 32, 45, 48, 55, 78, 96, 102.</i></p>		
3.	<p align="center">Модуль III. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ</p>		
3.1.	<p>Тема 3.1. Зміст теми: Академічна мобільність та інструменти її реалізації. Інтернаціоналізація освіти на Європейському просторі. Ідеї та завдання Болонського процесу. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 11; 29; 60-63; 68; 69; 71; 79; 80; 112; 133.</i></p>		
3.2.	<p>Тема 3.2. Зміст теми: Розвиток міжнародної співпраці вищих навчальних закладів. Напрямки міжнародного співробітництва (участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного обміну докторантами, аспірантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками); проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів, участь у міжнародних освітніх програмах; спільна видавнича діяльність; надання послуг пов'язаних з вищою і післядипломною освітою іноземних громадян; відрядження за кордон педагогічних кадрів для викладацької та наукової роботи відповідно до міжнародних договорів вищих навчальних закладів з іноземними партнерами. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 2; 9; 18; 20; 23; 24; 32; 33; 43; 57; 110; 148; 160.</i></p>		

5. Теми семінарських занять

Модуль I. ЗАГАЛЬНОСВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема 1.1: Національні та загально-світові характеристики розвитку освітнього процесу

Рекомендовані інформаційні джерела: [4; 6; 7; 11; 15; 16; 17; 22; 28; 30; 31; 42; 44; 102; 116]

Тема 1.2: Національні та інтернаціональні парадигми освітнього простору

Рекомендовані інформаційні джерела: [7; 8; 47; 49; 61; 68; 87; 97; 99]

Тема 1.3: Інтеграційні аспекти світового освітнього процесу

Рекомендовані інформаційні джерела: [4; 8; 11; 47; 49; 62; 69; 79; 80; 99]

Модуль II. ТРАДИЦІЙНІ ОСВІТНІ ЦІННОСТІ В ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ

Тема 2.1.: Співвідношення інтернаціонального та національного стратегічного розвитку системи освіти

Рекомендовані інформаційні джерела: [1; 7; 26; 28; 31; 37; 38; 47; 59; 60; 69; 78; 81; 83; 101; 109].

Тема 2.2: Освітні програми Європейського Союзу та їх реалізація в Україні

Рекомендовані інформаційні джерела: [11; 29; 60-63; 68; 69; 71; 79; 80; 112; 133].

Тема 2.3. Педагогічна освіта та тенденції її інтернаціоналізації

Рекомендовані інформаційні джерела: [2; 9; 18; 20; 23; 24; 32; 33; 43; 57; 110; 148; 160].

Модуль III. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Тема 3.1.: Освітні програми Європейського Союзу та академічна мобільність докторантів

Рекомендовані інформаційні джерела: [1; 7; 26; 24; 31; 37; 48; 47; 56; 60; 65; 79; 88; 83; 104; 109].

Тема 3.2: Болонський процес: тенденції його реалізації

Рекомендовані інформаційні джерела: [11; 28; 60-65; 68; 69; 75; 79; 83; 118; 123].

6. Організація самостійної роботи докторантів

Зміст завдань для самостійної роботи докторантів та форми звітності.

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інтернаціоналізація професійної освіти» спрямовано на поглиблення теоретичних знань, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацювання наукової літератури, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців з вищою освітою.

Від докторантів *вимагається*:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо), з комплексним аналізом процесів, що відбуваються у сфері освітньої політики. Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які докторант підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання в різних джерелах.

3. Використання положень нормативно-правових актів для осмислення й аналізу специфіки планування і впровадження освітньої політики в сфері інтернаціоналізації

професійної освіти на загальнонаціональному та міжнародному вимірах, висловлення своїх міркувань щодо проблемних питань, які виникають під час аналізу даного процесу.

4. Використання знань сучасних досліджень, проблем і тенденцій розвитку інтернаціоналізації професійної освіти у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають у галузі освіти.

Звітність у формі індивідуального навчально-дослідного завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни «Інтернаціоналізація професійної освіти» – це вид науково-дослідної роботи докторанта, яка містить результати аналітично-дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах робочої навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять та СРС і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального дисципліни.

Види ІНДЗ, вимоги до їх оформлення та оцінювання:

✓ наукове дослідження у вигляді творчого проекту (відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок одного із модулів.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді творчого проекту – зміст, вступ, основна частина, висновки (проектне рішення), список використаних джерел, додатки. Один із додатків – Презентація у програмі PowerPoint.

✓ наукове дослідження у вигляді наукового реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді наукового реферату – зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

✓ наукове дослідження у вигляді есе.

Тема творчого проекту визначається докторантом і узгоджується з викладачем.

Орієнтовна тематика наукових рефератів:

- Болонський процес та інтернаціоналізація Європейської освіти;
- Академічна мобільність як фактор сучасної освіти;
- Науково-дослідницька діяльність докторантів в умовах глобалізації освітнього простору.

7. Контроль якості знань докторантів

Головним завданням всіх методів контролю з курсу «Інтернаціоналізація професійної освіти» є забезпечення контрольно-регулювальних заходів, що передбачає орієнтацію всіх форм контролю на органічний взаємозв'язок з навчальним процесом і виконання наступних функцій:

- стимулюючої, що забезпечує мотивацію докторантів до навчання;
- коригуючої, що реалізується шляхом подолання недоліків у знаннях докторантів;
- діагностичної, що вказує на рівень, якість та причини досягнення результатів навчання докторантів;
- навчальної, яка дозволяє в процесі контрольних заходів поглибити наявні та набути нові знання, вміння та навички;
- інформаційної, що інформує про ступінь успішності в досягненні освітніх стандартів;
- розвивальної, що сприяє розвитку уваги, запам'ятовування матеріалу, мислення, інтелектуального потенціалу тощо;
- виховної, що розвиває морально-етичні якості;

- управлінської, яка забезпечує оптимальну організацію й перебіг навчального процесу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень з курсу «Освітня політика» застосовуються такі методи контролю:

- *методи усного контролю*, що здійснюється шляхом індивідуального або фронтального опитування;

- *методи письмового контролю*, що проводяться шляхом експрес опитування, виконання індивідуальних завдань, модульних контрольних робіт;

- метод самоконтролю, що реалізується шляхом самоаналізу.

Порядок оцінювання знань докторантів

Оцінювання знань докторантів з курсу «Інтернаціоналізація професійної освіти» здійснюється відповідно до вимог Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу.

Підсумкова оцінка за опанування дисципліни визначається як середньоарифметична від поточного і підсумкового оцінювання (залік). При цьому – за виконання завдань поточного контролю докторант може набрати 0-100 балів, за виконання завдань підсумкового контролю (залік) також 0-100 балів.

Кожен модуль включає бали за поточну роботу докторанта на семінарських заняттях та результати виконання модульного завдання. Підсумковий бал за роботу на практичних заняттях встановлюється, як сума балів, отриманих за усі практичні заняття даного модуля.

Модульний контроль проводиться по завершенні вивчення навчального матеріалу кожного модуля.

Порядок переведення підсумкових результатів до національної (4-х балової) та європейської шкали ECTS та загальні критерії оцінювання успішності докторантів представлені в таблицях 5.1 і 5.2.

Порядок переведення шкали оцінювання університету в національну шкалу та шкалу ECTS:

Шкала університету	90-100	80-89	70-79	65-69	60-64	35-59	0-34
Національна шкала	«5» відмінно	«4» добре		«3» задовільно		«2» незадовільно	«2» незадовільно
Шкала ECTS	A	B	C	D	E	FX	X
Показники	Відмінно	Дуже добре	Добре	Задовільно	Достатньо	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності докторантів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 5.2.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень докторантів

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння успішно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді докторанта наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні навчальних завдань, але докторант спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється докторантові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться докторантові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Таблиця 5.3.

Рівень виконання	Перше питання	Друге питання	Третє питання	Критерії оцінювання відповіді
	max 40 балів	max 30 балів	max 30 балів	
Творчий	36-40	27-30	27-30	Відповідь докторанта: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Конструктивний	30-35	20-26	20-26	Докторант дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - недостатньо детально розкритий предмет запитання, а основні поняття носять тезисний характер; - оформлення залікової роботи в цілому є акуратним, але містить виправлення; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту залікового питання.
Реіродуктивний	24-29	19-18	19-18	Докторант дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: <ul style="list-style-type: none"> - зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання. - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання.
Елементарний	0-23	0-17	0-17	Докторант взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

8. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу:

Базові інформаційні джерела

1. Андрущенко В. Вища освіта в пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу // *Філософія освіти*. – 2005. – № 3. – С. 6–20.
2. Андрущенко В. П. Проблема формування нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття / В. П. Андрущенко // *Європейські педагогічні студії*. – 2012. – Вип. 1–2. – С. 28–39.
3. Андрущенко В. П. Глобальна освітня політика: проблеми формування / В. П. Андрущенко // *Освітня політика: філософія, методологія, практика: міжнар. наук.-практ. конф.*, 23 – 24 жовтня 2013 р. : зб. матеріалів. – К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 9 – 21.
4. Андрущенко В. П., Савельєв В. Л. Освітня політика (огляд порядку денного) / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельєв. – К.: «МП Леся». – 2010. – 368 с.
5. Андрущенко В. П. Філософія неформальної освіти: проблеми та перспективи розвитку / В. П. Андрущенко // *Вища освіта України*. – 2013. – № 4. – С. 5-9.
6. Андрущенко В. П. Освіта як ключовий чинник сучасних цивілізаційних процесів / В. П. Андрущенко // *Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія]* / За ред. В. П. Андрущенка; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 13–33.
7. Андрущенко В. П. Проблеми формування глобальної освітньої політики: огляд порядку денного / В. П. Андрущенко // *Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія]* / За ред. В. П. Андрущенка; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 33–55.
8. Андрущенко В. П. Закономірності планування і впровадження державної освітньої політики в трансформаційному суспільстві / В. П. Андрущенко, В. Л. Савельєв // *Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія]* / За ред. В. П. Андрущенка; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 55–74.
9. Андрусишин Б. І. Методологічні засади підготовки викладача правознавства / Б. І. Андрусишин // *Освітня політика: філософія, методологія, практика: міжнар. наук.-практ. конф.*, 23 – 24 жовтня 2013 р. : зб. матеріалів. – К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 257–261.
10. Андрусишин Б. І. Теоретико-методологічні засади дослідження освітнього права: стан і перспективи / Б. І. Андрусишин // *Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія]* / За ред. В. П. Андрущенка; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 77–109.
11. Біла книга національної системи освіти України / Академія педагогічних наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К., 2009. – 186 с.
12. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшенз: моногр. / В. М. Бебик. – К.: МАУП, 2005. – 440 с.
13. Безпалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия) / В. П. Безпалько. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2002. – 352 с.
14. Бергенське комюніке «Загальноєвропейський простір освіти – досягнення мети» / Комюніке Конференції Європейських міністрів освіти, Берген, 19-20 травня 2005.
15. Бобрицька В. І. Освітня політика в педагогічних рефлексіях / В. І. Бобрицька : [«Освітологія – науковий
16. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / [упоряд. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.]. – Тернопіль: Вид-во «Економічна думка» ТАНГ, 2003р. – 60 с.
17. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
18. Бордовский Г. А. Проблемы информационного общества и основы педагогической информатики / Г. А. Бордовский, В. А. Извозчиков, И. А. Румянцев, А. И. Слуцкий // *Дидактические основы компьютерного обучения: [межвуз. зб. науч. трудов]*. – Л.: ЛГПИ, 1989. – С. 3–33.
19. Бойко А. І. Проблеми розвитку системи освіти в умовах ринкових трансформацій / А. І. Бойко // *Вища освіта України*. – 2008. – № 2. – С. 35–37.
20. Вернидуб Р. М. Забезпечення європейських стандартів якості вищої освіти на інституційному рівні / Р. М. Вернидуб // *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Сер. 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. праць / за ред. В. П. Сергієнка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 27. – С. 25–33.
21. Вернидуб Р. М. Проблеми модернізації освітнього простору в умовах розгортання інформаційного суспільства / Р. М. Вернидуб // *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. праць / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 20. – С. 16–20.

22. Вернидуб Р. М. Проблеми модернізації освітнього простору в умовах інституційних трансформацій глобального суспільства / Р. М. Вернидуб // Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 203–229.
23. Вернидуб Р. М. Селекційна компонента забезпечення якісної підготовки педагогічних працівників / Р. М. Вернидуб // Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб, В. Л. Савельєв, К. А. Постол, О. О. Субіна. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 361–385.
24. Вернидуб Р. М. Трансформації університетської педагогічної освіти в умовах глобалізації: потенціал дослідництва / Р. М. Вернидуб // Освітня політика: філософія, методологія, практика: міжнар. наук.-практ. конф., 23 – 24 жовтня 2013 р. : зб. матеріалів. – К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 60–65.
25. Вільчинський Ю. Філософія історії: теорія взаємопроникнення часу і вічності / Ю. Вільчинський. – К.: Поліграфкнига, 2009. – 360 с. – Бібліогр.: с. 353–340.
26. Гальперіна В. О. Освітня політика в трансформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук; Інститут вищої освіти НАПН України. – К., 2003. – 17 с.
27. Грачев С. В., Городнова Е. А. Исследовательские университеты: мировой опыт и приоритеты развития / С. В. Грачев, Е. А. Городнова. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2009. – 160 с.
28. Глобализация образования: компетенции и системы кредитов / под общей редакцией профессора Ю. Б. Рубина. – М.: ООО «Маркет ДС Корпорейшин», 2005. – 409 с. Академическая серия.
29. Дем'янчук О. Глобалізація вищої освіти: огляд сучасних світових проблем / О. Дем'янчук // Людина і політика. – 2002. – № 1. – С. 75 – 82.
30. Директива 2004/114/ЕС ради від 13 грудня 2004 року «Про умови допуску громадян третіх країн з метою навчання, участі в обміні учнями, неоплачуваної професійної підготовки або волонтерської діяльності» // Офіційний журнал. – 2004. – L 375/12.
31. Директива 2005/71/ЕС Ради від 12 жовтня 2005 року «про спеціальну процедуру допуску громадян третіх країн з метою наукових досліджень» // Офіційний журнал. – 2005. – L 289/15.
32. Д'юї Дж. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.
33. Енциклопедія освіти/ Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
34. Закон України «Про атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації»: Проект // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 8.
35. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004 (із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014).
36. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992. – № 48. – С. 650.
37. Зязюн І. А. Аксиологічні орієнтири сучасної культури. / І. А. Зязюн // Проблеми освіти в Польщі і в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції : зб. матеріалів Міжн. науково-практичної конф. – 21 – 24 квітня 2009 р. Київ-Житомир / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоєвої. – К.: КІМ, 2009. – 37 – 48.
38. Іванюк І. Освітня політика. Навчальний посібник. – К.: Таксон, 2006. – 226 с.
39. Іванченко Є. А. Формування професійної мобільності майбутніх менеджерів-аграріїв : дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 / Є. А. Іванченко. – Одеса, 2005. – 20 с.
40. Журавський В. С. Державна освітня політика: поняття, системність, політичні аспекти / В. С. Журавський // Правова держава: щорічник наукових праць. – К., 2003. – Вип. 14. – С. 20.
41. Калюжна Т. Г. Формування загальнолюдських цінностей майбутнього вчителя під час вивчення курсу «Основи педагогічної творчості і майстерності» / Т. Г. Калюжна // Педагогіка і психологія. – № 3 – 4 (60 – 61). – 2008. – С. 100 – 106.
42. Карпенко О. М., Крутий І. А., Зуєва Д. С. Специфика мегауниверситетов как современной образовательной инфраструктуры / О. М. Карпенко, И. А. Крутий, Д. С. Зуева. – СоцИс. – 2007. – № 10. – С. 80–85.
43. Карпенко О. М. Управление распределенным вузом: структурно-функциональный и кадровый аспекты / О. М. Карпенко. – М., 2008. – 188 с.
44. Кармазіна М. Політичні поняття і категорії: відтінки, іпостасі, метаморфози logos'у // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2010. – Вип. 19. – 482 с. – С. 9.
45. Квак М. Національна держава, глобалізація та університет як модерний заклад / М. Квак // Ідея Університету: Антологія. [упоряд. М. Зубрицька, Н. Бабалик]. – Львів: Літопис, 2002. – С. 267–291.
46. Квіск Марек. Університет і держава: вивчення глобальних трансформацій. – [пер. з англ. Т. Цимбала] / М. Квіск. – К.: Таксон, 2009. – С. 23.
47. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – 510 с.
48. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: навч.-метод. пос. / Т. І. Коваль, С. О. Сисоєва, Л. П. Сущенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.

49. Колин Г. Глобальные проблемы информатизации общества: информационное неравенство / Г. Колин // ВВШ «Alma Mater». – 2000. – № 6. – С. 27–30.
50. Клепко С. Ф. Філософія освіти в Європейському контексті: монографія / С.Ф.Клепко. – Полтава : ПОІППО, 2006. – 328 с.
51. Кремень В. Філософія освіти ХХІ ст. / В. Кремень // Персонал. – 2003. – № 1. – С. 8.
52. Кремень В.Г. Поступ до нової філософії освіти в Україні / В.Г. Кремень // Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку ХХІ століття: зб. наук. праць. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. – 704 с.
53. Кремень В. Г. Система освіти в Україні: Сучасні тенденції і перспективи / В. Г. Кремень // Професійна освіта: педагогіка і психологія [ред. Т. Левовицький, І. Вільш, І. Зязюн, Н. Ничкало]. – Київ-Ченстохова, 2000. – С. 11 – 31.
54. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / Василь Григорович Кремень. К.: Педагогічна думка, 2009. – 520 с.
55. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. – К.: «Грамота», 2007. – 576 с.
56. Кремень В.Г. Трансформація особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації // Педагогіка і психологія. – № 2. – 2008. – С. 5 – 14.
57. Кримський С.Б. Життя вимірюється не в довжину, а у висоту / С.Б. Кримський // День. – 2010. – № 119. – 9–10 липня.
58. Козієвська О.І. Законодавчо-нормативне забезпечення процесів академічної мобільності: європейський досвід / О.І. Козієвська // // Вища освіта України. – 2013. – № 3 (додаток 2). – Тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу». – С. 238 – 243.
59. Куклин В.Ж. Системные аспекты образовательной политики и управление образованием / В.Ж. Куклин, С.А. Беляков // Университетское управление. - № 326. – С. 10–23.
60. Куля Е. Непрерывное образование в ХХІ веке в документах институтов европейского союза / Е. Куля, М. Пенковска // Образование через всю жизнь. Непрерывное образование для устойчивого развития: труды Международного Сотрудничества; под ред. Н.А. Лобанова и В. И. Скворцова. – СПб., 2010. – С. 133–137.
61. Лавриченко Н. Прогностичні моделі школи: антиципація майбутнього чи «зони найближчого розвитку» / Наталія Лавриченко // Шлях освіти. – № 4. – 2008. – С. 13–19.
62. Луговий В. І. Рамка кваліфікацій та система гарантування якості національної вищої освіти: труднощі реалізації [Текст] / В. І. Луговий, О.М. Слюсаренко, Ж. В. Таланова // Вища освіта України. Додаток 4. – 2010. – С. 257–265.
63. Луговий В. І. Національна рамка кваліфікацій: розуміння і реалізація [Текст] / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Проф.-техн. освіта. – 2010. – № 1. – С. 5–9.
64. Мицкевич Н.И. Эдукология: инварианты характеристики / Н.И. Мицкевич // Адукатор. – 2010. - № 1 (17). – С. 21–27.
65. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія // Філософія освіти. – 2005. – №1. – С. 38–52.
66. Макбурни Г. Глобализация как политическая парадигма высшего образования сегодня / Г. Макбурни // Высшее образование сегодня. – 2001. – № 1. – С. 46–55.
67. Майер Г.В. «Академический университет» как модель интеграции науки и элитарного образования / Г.В. Майер, В.И. Зинченко, А.С. Ревушкин // Известия вузов. Физика, 1998. – № 9. – С. 3–7.
68. Морзе Н.В. Методичні особливості вебінарів, як інноваційної технології навчання /Н.В. Морзе, О.В. Ігнатенко // Інформаційні технології в освіті: зб. наук.пр. – Херсон : ХДУ, 2010. – Вип. 5 – С. 31–39.
69. На шляху до Європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації / Компоніке Конференції Міністрів європейських країн, відповідальних за сферу вищої освіти, м. Лондон, 16-19 травня 2007 року.
70. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України [авт. : В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, М.І. Бурда та ін.; ред. кол. В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), В.М. Мадзігон (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. – К.: Пед. думка, 2011. – 304 с.
71. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347 // Освіта України. – 2002. – 23 квітня (№ 33). – С. 4–6.
72. Національний освітній глосарій: вища освіта /авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Боллобаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
73. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 314 с.
74. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 314 с.
75. Новиков А. М. Постиндустриальное образование / А. М. Новиков. – М. : Издательство «Эгвес», 2008. – 136 с.
76. Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П.Андрущенка; Авт. кол. : В. П.Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб, В.Л. Савельєв, К.А. Постол, О.О. Субіна. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 484 с.

77. Освітня політика: філософія, методологія, практика: : міжнар. наук.-практ. конф., 23 – 24 жовтня 2013 р. : зб. матеріалів. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2014. – 285 с.
78. Освітологія: витоки наукового напрямку: монографія / За ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, Л.Л. Хоружа, І.В. Соколова, О.М. Кузьменко, О.О.Мороз. – К.: ВП «Сдельвейс», 2012. – 336 с.
79. Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В.О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – № 4 (54). – С. 2–6.
80. Основи демократії: Підручник для студ. вищ. навч. закл./ За заг. ред. А.Ф. Колодія. Третє видання, оновл. і доп. – Львів: Астролябія, 2009. – 832 с.
81. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волошук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 256 с.
82. Перспективы: вопросы образования. Досье. Высшее образование: состояние, проблемы, перспективы. Ежегодное издание ЮНЕСКО. 1992 (78/79). – № 3. – С. 21–249.
83. Постовий В. Г. Філософія сучасної української сім'ї / В. Г. Постовий // Педагогіка і психологія. – № 3 – 4 (60 – 61). – 2008. – С. 71–77.
84. Постол К.А. Правові механізми взаємодії суб'єктів державно-громадської моделі управління освітою в Україні / К.А. Постол // Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол. : В. П.Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб та ін. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С.168–199.
85. Пищулин Н.П. Философские основы образования / Н.П. Пищулин. – М.: Педагогика, 2001. – 341 с.
86. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. 1 / Перекл. з англ. О. Коваленка. – К.: Основи, 1994. – 444 с.
87. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования. – М.: Школа-пресс, 1994. – 205 с.
88. Регейло І.Ю. Проблеми підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації: зарубіжний та вітчизняний досвід/ І.Ю. Регейло // Вища освіта України. – 2013. – № 3 (додаток 2). – Тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу». – С. 44 – 49.
89. Романов В. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник / Романов В., Рудик Т., Брус О. та ін. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 238 с.
90. Рябов С. Г. Політична наука в Україні ХХІ століття: стан та перспективи розвитку. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні». – 2005. – 103 с.
91. Савельев В.Л. Проблемне поле освітньої політики в Україні / Філософія освіти. – 2005. – № 2. – С.78–94.
92. Савченко О.Я. Цінності, що об'єднують шкільну і педагогічну науку / О. Я. Савченко // Проблеми освіти в Польщі і в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції : зб. матеріалів Міжн. науково-практичної конф. – 21 – 24 квітня 2009 р. Київ-Житомир / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоєвої. – К. : КІМ, 2009. – С. 94 – 108.
93. Салми Джамиль. Создание университетов мирового класса / Джамиль Салми; пер. с англ. – М.: Издательство «Весь Мир», 2009. – С. 7.
94. Саух П.Ю. Зміна парадигм соціальних наук і трансформація культур освітнього простору на межі тисячоліть / П.Ю. Саух // Освіта і управління. – 2001. – № 3–4. – С. 26–30.
95. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти : тезаурус наукового дослідження : наук. вид. / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих, МОН, Маріупольський держ. гуманіт. ун-т. – К. : Вид. дім «ЕКМО», 2010. – 362 с.
96. Спірін О.М.Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою : монографія / Спірін О. М.; за наук. ред. акад. М.І. Жалдака. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 300 с.
97. Стратегія впровадження ІКТ в США та Великій Британії (в ракурсі предметів суспільствознавчої галузі)//Тези доповіді науково-практичного семінару «Порівняльно-педагогічні студії – 2010» – К.: «Інформаційні системи», 2010. – С.121–123
98. Столяренко О. Створення моделі виховання ціннісного ставлення до людини на основі ідей відкритої школи / О. Столяренко // Рідна школа. – № 3 – 4 (939 – 940). – 2008. – С. 30–33.
99. Суліма Є.М. Розвиток вищої освіти України в контексті європейської інтеграції / Є.М. Суліма // Освітня політика: філософія, методологія, практика: : міжнар. наук.-практ. конф., 23 – 24 жовтня 2013 р. : зб. матеріалів. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2014. – С. 3–9.
100. Сухомлинська О. Виховання як соціальний процес: особливі сучасних трансформаційних змін / Ольга Сухомлинська // Шлях освіти. – № 2. – 2004. – С. 2 – 6.
101. Створення загальноєвропейського простору вищої освіти. Комюніке конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту. / в кн. : Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/ за ред. В.Г. Кременя. Авт. колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – С.151.
102. Субіна О.О. Основні засади освітньої політики європейських держав щодо формування професійних і особистих якостей викладача / О.О.Субіна // Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол. : В. П.Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб

- та ін. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С.454–482.
103. Терещенко Ю. Філософія політики в сфері освіти: якою їй бути в Україні // Освіта. – № 11. – 18.05.2005.
104. Тестов В. Качество и фундаментальность высшего образования / В. Тестов // Высшее образование в России. – 2008. - № 10. – С. 82–92.
105. Тюрменко І., Горбула О. Культурологія: теорія та історія культури: [навч. посібник] / І. Тюрменко, О. Горбула. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.
106. Університет і держава: вивчення глобальних трансформацій / М.Квіск; пер. з англ. Т.Цимбала. – К.:Таксон, 2009. – 277 с.
107. Форум міністрів освіти європейських країн «Школа XXI століття: Київські ініціативи» // Європейські педагогічні студії / Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи; ред. кол. В.П. Андрущенко (голова) [та ін]. – Вип. 1-2. – К.: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – С. 256.
108. Философский энциклопедический словарь / [ред. кол. С.В. Аверинцев и др.]. – 2-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.
109. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку / Пер. з англ. В. Дмитрика. – Львів: Кальварія, 2005. – 380 с.

Допоміжні інформаційні джерела

110. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепція і практика / Пер. з англ. Іван Дзюб, Анатолій Олійник. – К. : Основи, 2000. – 654 с.
111. Вульфсон Б.Л. Стратегія розвитку образования на Западе на пороге 21 века. – М : Изд-во УРАО, 1999. – 234 с.
112. Гелпі Е. Освіта та еволюція держави // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – №3. – С. 145 – 158.
113. Дем'ячук О. Глобалізація вищої освіти: огляд сучасних світових проблем // Людина і політика. – 2002. – № 1. – С. 75 – 82.
114. Д'юї Дж. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.
115. Пал Л.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюб. – К.: Основи, 1999. – 422 с.

Інформаційні ресурси

116. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти (12 березня 2010 року. [Електронний ресурс]: <http://www.ukma.kiev.ua/news/addm/declaration.pdf>.
117. Гриценчук О.О. Теоретико-методологічні засади та нормативно-правове забезпечення застосування ІКТ у процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін середньої загальноосвітньої школи (порівняльний аспект) // О.О. Гриценчук //Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: Матеріали наукової конференції. – Київ: ІТЗН НАПН України, 2011. – С.12–13. – Режим доступу до журналу: http://www.ime.edu-ua.net/cont/tezy_2011.pdf.
118. Кух А.М. Лабораторна робота №1. Хмарні технології – [Електрон. дані]. – Режим доступу: <http://kukh.ho.ua/kurs/KITON/H1.pdf>.
119. Налетова И.В. Образовательная политика в области образования / И.В. Налетова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2757/>
120. Освіта: прихований скарб: Доповідь Міжнародної комісії з освіти для XXI століття. Видавництво ЮНЕСКО, 1996. Електронна версія основних положень Доповіді підготовлена МГО ВПП «Інформація для всіх». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifar.ru>.
121. Реформы и развитие высшего образования: Программный документ ЮНЕСКО, 1995. [Electronic resource]. – URL: <http://www.uis.unesco.org/en/pub/pub>.
122. Щодо затвердження Примірного Положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України. Наказ МОН України № 635 від 29.05.2013 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Visha_osvita/36037/
123. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо освіти, науки та інтелектуальної власності. Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=62353&cat_id=62297
124. Филиппов В.М. Образовательная политика России на современном этапе/ В.М. Филиппов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philiprov.ru>
125. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.enqa.eu/files/ESG%20in%20Ukrainian.pdf>
126. Стратегія державної кадрової політики на 2012-2020 роки Указ Президента України від 1 лютого 2012 року № 45/2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
127. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (проект). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
128. Хриков Є.М. Теоретико-методологічні засади моніторингу якості професійної підготовки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://prof.osvita.org.ua/uk/career/articles/2>.
129. Шаповал Р. В. Конституційне право людини і громадянина на освіту в Україні [Електронний ресурс] / Р. В. Шаповал. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_1/PB-1/PB-1_5.pdf.
130. Національна рамка кваліфікацій. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341. [Електронний

- ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
131. Козюбра М. Загальнотеоретичне правознавство: стан та перспективи// Право України. – № 1. – 2010. <http://www.info-pressa.com/article-165.html>
 132. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – [Чинна 2013-06-25] // Указ Президента України № 344/2013. – Сайт «Законодавство України». – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua.pdf>.
 133. Пилипчук А.Ю. Створення засобів інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти: проблеми і можливі шляхи їх вирішення/А.Ю. Пилипчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №3 (7). [Електронний ресурс] Режим доступу до журналу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em7/content/08pavdto.htm>
 134. Позашкільна освіта України: загальні відомості. МОН України: офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 135. Позашкільна освіта України: статистичні дані МОН України: офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 136. Професійно-технічна освіта. МОН України: офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 137. Процедури якості європейської вищої освіти: бачення майбутнього. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.enqa.eu/projectitem.lasso?id=359&cont=projDetail>
 138. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми і перспективи розвитку [наукова доповідь]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.academy.dov.ua/ogoloshennja/koment-intekprezident/d1.pdf
 139. Вдовенко М.Ю. Освітня політика: проблема визначення <http://h.ua/storv/323474/>
 140. Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс]. – [Чинна 2013-08-14] // Наказ Міністерства освіти і науки України № 1176. – Сайт «Нормативно-правова база – Міністерство освіти і науки України». – Режим доступу: http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/2013-08-15/1691/nmon_+1176_14082013.doc&embedded=false
 141. Деланти Д. Новые модели университетов // <http://socio.tamp.ru/1.htm>
 142. Дошкільна освіта. Загальні відомості. МОН України: офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 143. Доклад международной комиссии по образованию, представленный для ЮНЕСКО, «Образование: сокрытое сокровище». ЮНЕСКО, 1997. [Electronic resource]. – URL: <http://www.uis.unesco.org/en/pub/pub>.
 144. Закон України «Про освіту» // Освіта в Україні: Нормативна база. – К.: Освіта. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 145. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
 146. Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22 червня 2012 р, № 5026-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 147. Загальна середня освіта. Загальні відомості. МОН України: офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 148. Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22 червня 2012 р, № 5026-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 149. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9.01.2007 року № 537-V. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 150. Обговорення Проекту Концепції розвитку освіти України на 2015 – 2025 роки. 04 листопада 2014 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
 151. Національна рамка кваліфікацій. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341. Інформаційний ресурс. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 152. Педагогічна конституція Європи [Електронний ресурс]. – [Чинна 2013-05-25]. – Франкфурт. – 2013. – Сайт «Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи» – Режим доступу: <http://www.arpue.org/index.php/ru/publvkatsyv/pedagogicheskava-konstitutsiya-evropy/141-pedahohichna-konstvtutsiia-vevropy-1>
 153. Державна цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 495. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 154. Закон України «Про освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база. – Київ: Освіта. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 155. Закон України «Про внесення мін і доповнень до Закону України «Про освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 156. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
 157. Закон України «Про професійно-технічну освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 158. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014, № 1556-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <http://zakon.rada.gov.ua>
159. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III (Редакція станом на 28.11.2012). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
 160. Закон України «Про позашкільну освіту» (Із змінами Із змінами, внесеними згідно із Законом N 2905-III ([2905-14](#)) від 20.12.2001) Додатково див. Закон № 2120-III ([2120-14](#)) від 07.12.2000, ВВР, 2001, N 2-3, ст.10). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 161. Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22 червня 2012 р, № 5026-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 162. Матеріали III Всеукраїнський з'їзд працівників освіти (28 жовтня 2011). [Електронний ресурс]. –Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>
 163. Настройка образовательных структур в Европе. Вклад университетов в Болонский процесс [Электронный ресурс]. – URL: tuning.unideusto.org/tuningeu/images/stories/template/General_brochure_Russian_version.pdf
 164. Національна рамка кваліфікацій. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341. Інформаційний ресурс : <http://zakon3.rada.gov.ua>
 165. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, ухвалена 25 червня 2013 року Указом Президента України [Электронный ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 166. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р., № 1341. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 167. Рашкевич Ю. Актуальні завдання впровадження ідей Болонського процесу в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Рашкевич. – URL: www.bolong-center.com
 168. Форум міністрів освіти європейських країн «Школа XXI століття : Київські ініціативи» / Київ, 22-23 вересня 2011 року. – Режим доступу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
 169. International Standard Classification of Education. ISCED 2011 / UNESCO [Electronic resource]. – URL : www.uis.unesco.org/en/pub/pub